

מראי מקומות - פסחים

פ.ח.

אינו יכול כלל למנותם על קרבן פסחו, ומה בין קרבנו לקרבן אחרים [וזה לפירוש רש"י, אבל לפירוש התוספות הרי פירשו שזוהי אכן כוונת רבי זירא שאינה מדאורייתא, אלא שהניח דברי התוספות בצ"ע, עיי"ש].

וכתב לבאר, שמה שאמרו שם שה לבית אבות לאו דאורייתא, אין הביאור שלא שייך למנות קטן על הפסח, אלא שאין חיוב למנות קטן על הפסח, דהיינו, שקטנים לא נכללו בחיוב של קרבן פסח, שתהא חובה שיקרב על הקטנים קרבן פסח, אלא נשארו בדינם שקטנים אינם בני חיובא. אולם אם האב מנאם על פסחו, נכללים הם בשה לבית אבות מ"מ, והרי הם מנויין על הפסח ויכולים לאכול ממנו.

ד. כאן כמשנה ראשונה כאן כמשנה אחרונה פירש רש"י, למשנה ראשונה קודם שחזרו ב"ה, לא יאכל משל עצמו, מפני שאין חלק העבדות נמשך אחר עצמו. אבל למשנה אחרונה, כיון שבידינו לשחררו, הרי הוא כבן חורין ואוכל משל עצמו. אולם הרמב"ם (קרבן פסח פ"ב ה"ג) פסק שחציו עבד וחציו בן חורין אינו יכול לאכול בין משל עצמו ובין משל רבו עד שיעשה כולו בן חורין. והעיר הראב"ד שלמשנה אחרונה יכול לאכול משל עצמו.

והקהלות יעקב (ב"ב סי' י"א ד"ה ומעתה) ביאר החילוק בין משנה ראשונה למשנה אחרונה, שלמשנה ראשונה ביום שהוא של עצמו הרי הוא לגמרי לעצמו, וביום של רבו לגמרי של רבו. וא"כ בזמן הפסח שאינו עובד לרבו הרי הוא של עצמו לגמרי, ויכול לאכול משל עצמו. אבל למשנה אחרונה, שאין עושין חלוקה לימים, אלא כופין את רבו לשחררו, י"ל שלא קנה העבד לעצמו זמן מיוחד, ולעולם מעורב בו כח ובעלות רבו עם כח ובעלות עצמו. ואף שאין נותנים לרבו להשתמש בו, מכל מקום עצם קנין הממונות לא פקעה, ויכול אדונו למנותו עליו לפסח, ולכך אינו אוכל לא משלו ולא משל רבו.

א. לא כיצחק שכתוב בו שדה העיר הבן יהודע, שהרי יצחק לא התפלל באותה בשעה בהר המוריה, ואיך לומדים מזה שקרא למקום המקדש שדה. ותירץ שדיוק הגמרא הוא ממה שכתוב 'לשוח בשדה', שתיבת בשדה מיותרת, והיה יכול לומר 'ויצא יצחק לשוח'. ומזה למדו שהכוונה למקום המקדש שכיון שיצא יצחק להתפלל, והוצרך לכיין לבו למקום המקדש, כי זהו שער השמים, וזהו ויצא יצחק לשוח, להתפלל, וכיון לבו לשדה, שהוא מקום המקדש.

ב. שמעת מינה יש ברירה אמר רבי זירא שה לבית מכל מקום

פירש רש"י, שאין צריך דעת בני ביתו למנותם על קרבן פסחו. והתוס' פירשו באופן אחר, ששה לבית אבות אינו מדאורייתא. והקשו, כיצד מאכיל הפסח לקטנים והרי מאכיל לשלא למנויו, ואסור לספות לקטן איסור בידים. ותירצו שכיון שיש בזה מצות חינוך מותר.

ובאחיעזר (ח"ג סי' פ"א אות כ"ו) העיר, שאף אם אין ברירה ואין הקטן מנוי, הרי אין זה אלא ספק, שהרי יש צד שהוא מנוי. וכתב שלכאורה מוכח שאסור לספות לקטן בידים גם ספק איסור. אולם צידד לומר שלתירוץ הגמרא ששה לבית מכל מקום וכפירוש התוספות שהיינו ששה לבית אבות לאו דאורייתא, יש לפרש שהכוונה שלא שייך לקטן מינוי כלל, ולזה הקשו התוספות שמאכילים לקטן שלא למנויו לפי שהוא ודאי שלא למנויו.

ג. שה לבית מכל מקום

העיר הגר"ח (קרבן פסח פ"ה ה"ז), שהרי רבי זירא עצמו סובר (נדרים לו:) שה לבית אבות לאו דאורייתא, ואין צריכים מינוי כלל, ומה שייך לומר שאין צריך את דעתם של הקטנים, והלא